

Problembørn går galt i psykiatrien

MODELFOTO: BAW/SCANPIX

Mere end hvert tredje barn, som henvises til psykiatrien med psykiske problemer, bliver ikke behandlet. Imens vokser ventelisterne.

Børne- og ungdomspsykiatrien afviser mellem hver anden og hver tredje af alle henviste børn. For selv om børnene har problemer, fejler de ikke noget, der er så alvorligt, at sygehusene skal tage sig af det.

Hvert år henvises omkring 15.000 børn og unge til psykiatrisk behandling. Børnene bærer på foreløbige diagnoser som ADHD, udviklingsforstyrrelser, autisme og adfærdproblemer, og de lander ofte på en lang venteliste. Men mange af dem venter forgæves på hjælp, for de kommer aldrig i behandling.

Jo flere børn der bliver henvist, jo længere ventetider. Både for børn med alvorlige psykiske lidelser og for børn, som venter i måneder på at få at vide, at sygehusene ikke kan hjælpe dem.

Det viser tal fra BupBasen, en landsdækkende kvalitetsdatabase for børne- og ungdomspsykiatrien. Og det bekræftes af ledende overlæger i psykiatrien.

- Vi bruger tid på børn, der ikke har brug for behandling, mens andre står på venteliste. Den tid og de ressourcer, vi bruger på de forkerte, går jo fra dem, vi burde bruge vores kræfter på. Forældre til uopdragne børn kan godt have brug for hjælp til at opdrage deres børn. Men det skal vi ikke psykiatrisere. Dem kan andre hjælpe bedre end os, siger en af landets førende forskere i børne- og ungespsykiatri, overlæge og professor Niels Bilenberg fra børne- og ungdomspsykiatrien i Region Syddanmark. Han er også klinisk ansvarlig for BupBasen.

›

HALVDELEN BLEV BEHANDLET

I 2009 blev 15.645 børn og unge henvist til psykiatrien. 7.437 børn begyndte i behandling. 5.692 blev efter cirka seks måneder vurderet igen for at se, om behandlingen hjalp. Af disse havde 3.680 været i egentlig behandling. Den største gruppe af henvisninger – omkring en fjerdedel – handler om symptomer på ADHD.

Nogle børn er henvist i 2008 og behandlet i 2009, andre er henvist i 2009, men først behandlet i 2010. Nogle børn får en diagnose, selv om de ikke kommer i psykiatrisk behandling, fx udviklingshæmmede og autister, der typisk har brug for særlige pædagogiske tilbud. Andre falder fra undervejs. Desuden er nogle registreringer mangelfulde. Derfor er tallene ikke helt nøjagtige.

Kilde: BupBasen

> ADHD-eksplosionen

Over 15.000 børn og unge blev henvist til behandling i psykiatrien i 2009. Men kun lidt under halvdelen, knap 7.500 børn, kom i gang med et egentligt behandlingsforløb. Rigtig mange blev afvist eller visiteret andre steder hen.

- Samlet er det mellem en tredjedel og halvdelen, som bliver afvist efter en enkelt konsultation eller alene på papiret. I Odense har vi valgt at se alle, så vi møder barnet og forældrene mindst én

gang. På den baggrund afviser vi lidt over en tredjedel, som ikke hører hjemme i psykiatrien, oplyser Niels Bilenberg.

Flere og flere børn henvises til observation for ADHD. Fra 1.050 til 3.826 i årene 2005 til 2009 – eller en stigning på 264 procent over fem år. I dag udgør ADHD-sagerne en fjerdedel af de samlede henvisninger. Og det er i Niels Bilenbergs øjne alt for mange:

- Henvisningerne for ADHD er virkelig eksploderet. Det er ikke nemt at stille den diagnose, men rigtig mange af dem har ikke ADHD. Mit skøn er, at omkring halvdelen får diagnosen.

I Region Midtjyllands Børne- og Ungdomspsykiatriske Center i Risskov, Herning og Viborg vurderer ledende centeroverlæge Jens Buchhave, at 30 procent af alle henviste børn og unge afvises.

- Vi afviser en større del nu, som bør klares af praktiserende læger, speciallæger og psykologer i primærsektoren, fordi de ikke har alvorlige eller komplekse symptomer. Det er ikke, fordi der ikke er noget galt med de børn, og familierne kan være meget belastede, men de skal ikke behandles i det regionale sundhedsvæsen, forklarer Jens Buchhave.

Forældre jagter diagnoser

Tusinder af børn venter med andre ord på at blive behandlet for en psykisk lidelse, de ikke har. Mens alvorligt syge børn risikerer at vente længere, fordi ventelisten er fyldt op.

Både i Risskov og i Odense nævner overlægerne, at et tættere og bedre samarbejde mellem psykiatrien og de kommuner og læger, som henviser børnene, vil kunne løfte noget af presset. Det gælder om at finde den rigtige dør til de børn, som skal have hjælp, men ikke hører til i sygehusvæsenet.

- Det ville være rigtig dejligt, hvis vi kunne undervise dem, der henviser, i at blive bedre til at skelne, siger Niels Bilenberg.

Men også forældrenes jagt på diagnoser er med til at sende flere børn i kø i psykiatrien.

- Der finder et pres sted fra det offentlige system, fordi barnet skal have en diagnose for at få hjælp. Så opstår der det, vi kalder diagnosejagt. For 10-15 år siden var forældre ikke interesserede i, at deres barn fejlede noget. I dag bliver de vrede og kede af det, hvis ikke barnet får en diagnose. Men nogle gange er det jo forældrene, der ikke egner sig til at opdrage deres børn, siger Niels Bilenberg.

Sårbare og udsatte børn, som ikke er psykisk syge, skal have andre former for hjælp, for eksempel specialundervisning, støtte til familien, psykologhjælp eller andre tilbud. Men tilsyneladende oplever en del familier, at en diagnose er den eneste vej til hjælp.

- Vi afviser en del, fordi vi ikke synes, man har gjort nok i kommunen. Hvis der er 12 måneders ventetid hos skolepsykologen, bliver barnet henvist til os. En diagnose er for os et helt naturligt arbejdsværktøj, så det er naturligt nok, at man forsøger at sammenfatte symptomer til en diagnose. Men det er ikke nødvendigt for at få støtte efter serviceloven, fastslår Jens Buchhave. ■

Bille Sterll, journalist, Dansk Psykolog Forening